

Nils Malmros' leven vol drama

Het leven van de Deen Nils Malmros is niet zonder drama verlopen. Het was allemaal stof voor zijn filmische oeuvre, waarin hij meedogenloos naar de werkelijkheid kijkt. 'Ik ben een dokter. Ik heb een realistische kijk op de wereld.'

HENK MAASSEN, H.MAASSEN@MEDISCHCONTACT.NL

Er is wel gezegd dat zijn hobby de geneeskunde is en zijn vak filmmaker. Maar arts en filmregisseur Nils Malmros (70) weet het niet goed. Het kan net zo goed omgekeerd zijn: zijn eerste passie is weliswaar het filmmaken, maar geneeskunde is een zeer goede tweede. De zachtaardige Deen, eerder dit jaar

te gast op het filmfestival Rotterdam, dat zijn gehele oeuvre van twaalf films vertoonde, vertelt graag over zijn werk en over zichzelf. In een Engels waarin voortdurend het accent van zijn moedertaal doorklinkt. 'Met geneeskunde', zegt hij, 'ben ik opgegroeid. Mijn vader, Richard Malmros, was in zijn tijd de beroemdste neurochirurg in Denemarken. Het was zijn wens dat ik ook dokter zou worden. Ik had er zeker de vaardigheden voor, hoewel het mijn aan-

vankelijke ambitie was om meubelontwerper te worden. Toen zag ik in het laatste jaar van het gymnasium de Franse film *Jules et Jim* van François Truffaut en wist ik zeker wat ik wilde worden: filmmaker. Mijn vader vond echter dat ik zo mijn talenten zou verwaarlozen.' En dus ging Malmros toch geneeskunde studeren. Maar Malmros' vader kende zijn zoon als geen ander: 'Op een dag kwam hij op mijn kamer, zette zonder iets te zeggen een koffertje op mijn bureau, en ging weer weg.'

‘Ik zou ongetwijfeld
een heel goede
neurochirurg
zijn geweest’

BEELD: MARTIN DAM KRISTENSEN

‘Het was alsof ik in Aladins grot der wonderen was beland. Een echte camera!’

Ik maakte het open. Er zat een 65 mm-filmcamera in. Het was alsof ik in Aladins grot der wonderen was beland. Een echte camera!’

Vanaf dat moment volgde Malmros twee sporen: als filmmaker leidde hij zichzelf op en daarnaast bleef hij geneeskunde studeren. Uiteindelijk zou hij maar liefst 22,5 jaar over die studie doen. ‘Pas in 1987 was ik klaar’, constateert hij droogjes. Met gevoel voor understatement: ‘Films maken nam veel tijd in beslag.’

‘SEKSSCÈNES ZIJN SAAI’

Malmros financierde zijn eerste film door als medisch student in ziekenhuizen te werken. Bijna was zijn filmcarrière in de knop gebroken: zijn debuut uit 1968, *Strange Romance*, werd onthaald op zeer

slechte kritieken. Teleurgesteld hervatte hij zijn geneeskundestudie. ‘Maar toen liep ik een aantal jeugdvrienden uit mijn lagerschooltijd tegen het lijf. We haalden herinneringen op en die bleken een goede basis voor mijn tweede speelfilm.’ Die film, *Lars Ole 5c*, werd in 1973 in Denemarken uitgeroepen tot film van het jaar. ‘Sindsdien ben ik bij elke film financieel gesteund door het Deens Filminstituut’, zegt Malmros. Wat hij niet zegt, maar wel een feit is: zijn carrière zat in de lift en kwam daar nooit meer uit. Eén van zijn films, *Tree of Knowledge*, behoort zelfs tot de officiële culturele canon van zijn land. Malmros bleef na *Lars Ole 5c* steeds putten uit eigen leven en herinneringen. Met coming of age-films zonder de nostalgie of het narcisme die daarmee zo vaak

gepaard gaan. En zonder ooit een seks-scène te draaien, want zegt hij: ‘Zulke scènes zijn saai.’

Hij noemt zichzelf een ‘realistische filmer’. Hij kijkt meedogenloos naar eigen falen in het leven en in de liefde en vertelt daar zo over dat zijn gehele oeuvre een zelfportret wordt met universele geldigheid.

UNIEKE AANPAK

Malmros’ aanpak is uniek: niet alleen werkte hij lange tijd uitsluitend met amateurs, maar ruim voor het veelgeprezen, Amerikaanse *Boyhood*, een van de grote bioscoopsuccessen van het afgelopen jaar, deed hij voor zijn films *Tree of Knowledge* en *Aching Hearts* al met opzet meerdere jaren over de opnamen, zodat de acteurs mee konden verouderen met hun rollen.

Misschien is *Facing the Truth* Malmros' beste film: een in fraaie zwart-witbeelden gedraaid portret van zijn vader. De film laat niet alleen zien hoe Malmros senior zich uit armoedige omstandigheden opwerkt tot een gevierd pionier op het gebied van aneurysmaoperaties, maar vooral hoe hij zijns ondanks betrokken raakt bij een medisch schandaal. In het door de nazi's bezette Denemarken, zo vertelt de film, moest Richard Malmros noodgedwongen gebruikmaken van een radioactieve contrastvloeistof, Thorotrast, omdat de gebruikelijke stof, perabrodil, een organische jodiumverbinding, niet langer voorradig was. Geallieerde bombardementen hadden de fabrieken in de as gelegd. In de jaren tachtig van de vorige eeuw werd Richard Malmros alsnog geconfronteerd met de vreselijke gevolgen daarvan: de eertijds jonge patiënten kregen kanker. Hij werd beschuldigd van nalatigheid.

Typerend is dat Malmros junior in *Facing the Truth* een beetje heeft gesmokkeld met de waarheid: 'In werkelijkheid ontstond het tekort aan perabrodil vlak ná de oorlog, maar wel als gevolg daarvan. Ik heb het tekort verplaatst naar de bezettingstijd. Zo was het drama gemakkelijker te begrijpen voor het publiek. Mijn vader koesterde overigens van meet af aan argwaan tegen Thorotrast. Maar zelfs als hij had geweten van de gevaren, dan nog zou hij het gebruikt hebben. Hij moest die kinderen opereren, anders zouden ze zijn gestorven.'

Malmros ging voor de opnamen van de film niet over één nacht ijs. De operaties, die in de film en detail te zien zijn, deed hij zelf. 'Ik nam daarom een baan op de oude afdeling Neurochirurgie van mijn vader. Daar heb ik twee jaar gewerkt; ik ben geen specialist geworden, maar ik leerde wel opereren.'

VERWERKEN

Soms bleek het gewoon handig om als filmmaker tevens arts te zijn, vertelt Malmros. Voor *Barbara*, een film die hij draaide op de Faeröer-eilanden – zijn enige die niet is gebaseerd op eigen ervaringen – ging hij een jaar voor het begin van de opnamen werken in een plaatselijk ziekenhuis. 'Een zomer lang kon ik in mijn vrije tijd wandelen in het landschap en op zoek gaan naar goede filmlocaties, maar vooral kwam ik als arts gemakkelijk in contact met lokale bewoners die ik in de

film een rol kon geven.' Soms echter, heeft Malmros ervaren, maakt het niet uit of je arts bent of niet: als ernstige ziekte je eigen omgeving treft, kun je misschien maar beter filmmaker zijn, om het te verwerken. In 1984 bracht Malmros' vrouw Marianne hun baby, een dochtertje, met een mes om het leven. Malmros, gelaten: 'Mijn wereld werd zwart. Maar vanaf het eerste moment wist ik dat ze geen schuld had. Ze was psychotisch; ze had tien dagen niet geslapen. Ik moest haar helpen.' Twee keer verfilmde Malmros het drama. In *Pain of Love* vanuit de positie van zijn vrouw: 'Maar ik kon toen, in 1992, nog niet de hele waarheid vertellen. Van een moord is daarom in die film geen sprake: alleen van psychiatrische ziekte. Journalisten hadden wel over de affaire geschreven, maar zeer prudent: ze hadden onze namen niet genoemd. Het bleef een geheim. Pas toen mijn vrouw met pensioen was gegaan – ze werkte als docente – heb ik een tweede film gemaakt: *Sorrow and Joy*. Ik vertel daarin de hele geschiedenis, maar vanuit mijn standpunt, en zonder dat je de moord te zien krijgt. Dat heb ik mijn vrouw moeten beloven. Zij ziet de film als een overwinning voor ons beiden.' Dat komt, volgens Malmros, omdat *Sorrow and Joy* over hun liefde gaat, en niet over vergeving: 'Omdat er geen schuld is.'

'IK BEN EEN DOKTER'

Sorrow and Joy is Nils Malmros' laatste filmische statement: 'Mijn leven is verfilmd, de bron is droog.' Intussen is hij diep in zijn hart altijd de dokter gebleven die nooit helemaal tot bloei kwam. Reden waarom hij de vraag of hij is beïnvloed door een grote Scandinavische vakgenoot als Ingmar Bergman met een hartgrondig 'nee' beantwoordt. Hij heeft niets met films over religieuze twijfel, zoals Bergman die maakte: 'Ik ben een dokter. Ik ben een man van de wetenschap. Ik haat alle metafysica. Ik heb een realistische kijk op de wereld.' En de vraag of hij het betreurt dat hij nooit neurochirurg is geworden, is nog maar halverwege als hij interrumpeert: 'Ja, ik zou ongetwijfeld een hele goede neurochirurg zijn geweest!' ■

web

Een handvol trailers van de mooiste films van Nils Malmros vindt u onder dit artikel op medischcontact.nl/artikelen.

Facing the Truth (2002)

Filmografie

A Strange Romance (1968)

Lars-Ole 5c (1973)

Boys (1977)

Christmas by your Friends
(korte film) (1978)

Tree of Knowledge (1981)

Beauty and the Beast (1983)

Århus by night (1989)

Pain of Love (1992)

Barbara (1997)

Facing the Truth (2002)

Aching Hearts (2009)

Sorrow and Joy (2013)

Tijdens de opnames van *Sorrow and Joy* (2013)

Een aantal films van Malmros is op dvd beschikbaar, bijvoorbeeld via amazon.de.